

Proč je v československé škole?

Vzdělávací cíl: Žáci si uvědomují důsledky korejské války na příkladu severokorejského studenta v československé škole. Žáci promýšlejí otázku začleňování cizinců a reflektují roli školního vzdělávání v procesu začleňování.

Klíčová slova: Československo 50. léta, vzdělání, migrace, dobové perspektivy, formulujeme a ověřujeme hypotézu

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (2 min.)

Prohlížení fotografie s pomocí lupy.

2 POPIS FOTOGRAFIE (5 min.)

Označování důležitých postav a prvků na fotografii a jejich popis.

Žáci si mohou všimnout učitele, žáka, prostředí školní třídy, textu na tabuli a obrazů na stěně, z nichž jeden je překryt černou páskou.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZY (3 min.)

Formulování hypotézy ohledně situace, kterou fotografie zachycuje, do textového pole.

Žáci mohou popsat situaci např. jako zkoušení cizince, který se učí česky. Hypotézy mohou být různé co do obsahu, tak i podrobnosti. Fotografie je unikátní tím, že díky černé pásce mohou žáci výjev poměrně přesně datovat do doby mezi Stalinovou a Gottwaldovou smrtí (tedy 5. až 14. března 1953).

4 ZKOUMÁNÍ DALŠÍCH PRAMENŮ A DOPLNĚNÍ HYPOTÉZY (5 min.)

Četba popisky, která osvětluje širší souvislosti, zkoumání pramenů v doplňkové galerii a doplnění analýzy ústředního fotografie.

Pomocí popisky žáci zjistí, že dítě na fotografii je Korejec, který se spolu s dalšími 200 severokorejskými dětmi dostal do Československa. Z fotografií mohou zjistit, jak vypadalo ubytování těchto dětí v Československu. Fotografie jsou ze stejného dne jako snímek žáka ve třídě. Díky další fotografii a popisce mohou žáci získat základní informace o korejské válce. Ačkoliv Korea leží ve východní Asii, patřila spolu s Československem do jednoho mocenského bloku řízeného SSSR. Život obou společností ovlivnila studená válka.

5 VCÍTĚNÍ SE DO POSTAV (5 min.)

Zaujmutí perspektivy dobových aktérů a vcítění se do jejich situace. Zapisování možných myšlenek aktérů do předznačených polí ve fotografiích.

V tomto úkolu mohou žáci volně rozvinout svou představivost. Mohou zachytit myšlenky či pocity chlapce, který se kvůli válce ocitl ve velmi vzdálené zemi („Vůbec mu nerozumím. Mám strach, že to tu nezvládnou.“), a učitele,

který se ocitl v situaci, kdy učí korejské žáky. Díky vcítění si žáci tvoří silnější vztah ke zkoumané situaci, což je může motivovat k hlubšímu zájmu o historické souvislosti.

6 INTERPRETACE FOTOGRAFIE (5 min.)

Žáci na základě předchozí analýzy pramenů odpovídají do textového pole na závěrečné otázky: ? Proč je korejský žák v československé škole?

? Co měla fotografie sdělit čtenářům dobového tisku?

Od dojmů a pocitů žáci přecházejí k racionální reflexi situace. Žáci mohou na otázku odpovědět z několika různých perspektiv. Z perspektivy žáka popsat jako důvod to, že v jeho zemi je válka. Z pozice československé vlády jako solidární krok s komunistickou zemí, v níž je válka.

Druhá otázka upozorňuje na přítomnost fotografa, a nově tak zdůrazňuje mediální rovinu situace. Žáci si uvědomují, že situace byla fotografována z nějakého důvodu. Snímek měl prezentovat přátelství a solidaritu komunistických zemí, českoslovenští občané si (nejen) jeho prostřednictvím měli uvědomit, že se jich „boj korejského lidu“ týká, neboť má stejnou ideologickou povahu jako střet s „nepřáteli socialismu“ v Československu. V ČSR probíhaly ve stejné době zinscenované procesy, byli zatýkáni odpůrci režimu, občané byli vystaveni vlivu propagandy. Solidarita Československa s korejskými dětmi měla tedy ideologické důvody. Českým učitelům a školákům to ale nemuselo bránit v tom, aby si k dětem z Koreje vytvořili osobní vztah nezávislý na ideologii.

Další možnosti zapojení do výkladu:

- Učitel může téma aktualizovat, pokud poukáže na přítomnost dětí z rodin přistěhovalců v dnešní škole. Jak se cítili žáci-cizinci tenkrát? Jak se cítí dnes?
- Vyšla fotografie v tehdejších novinách? Nepodařilo se nám dohledat, že by fotografie byla v tisku zveřejněna, což ale neznamená, že žáci nemohou být úspěšnější. Jak a kde by hledali? Jaké mohly být důvody pro její neotisknutí?
- Zajímají vás další okolnosti pobytu korejských žáků? Využijte vzpomínku pamětnice a text diplomové práce:

Věra Krajičková: Vzpomínky na dětství:

„Při vzpomínání na školní léta se mi vybaví i příjezd korejských dětí v roce 1953 v průběhu americko-korejské války. Byli to většinou sirotci a po půlročním kursu češtiny a psaní latinkou v Mariánských Lázních byli ubytováni v Houštce, odkud docházela děvčata do boleslavské a chlapci do vzdálenější brandýské tehdy osmileté školy. I když byli starší než my (12-15 let), rozdělili je po 10 do našich tří pátých tříd, kde se velice rychle aklimatizovali, pilně se učili a v dalších ročnících zvládali učivo mnohdy lépe než někteří spolužáci. Po skončení základní školy dále pokračovali v učňovských školách, ponejvíce však ve studiu na středních a i vysokých školách. V Houštce je také navštívil severokorejský prezident Kim Ir Sen, po němž byl pojmenován i jejich dočasný domov.“

Pavel Janeček: Československo-korejské vztahy v době korejské války:

„Politický sekretariát ÚV KSČ se v roce 1952 podle maďarského a polského vzoru rozhodl do ČSR pozvat také 200 sirotek a šest jejich učitelů z Koreje. Tato skupina dorazila do Československa 1. května 1952. Děti byly staré 9-15 let. Měly u nás zůstat nejméně pět let. Děti byly nejdříve umístěny na zámku v Líšni u Benešova, v září se přesunuly do domova v Houštce u Staré Boleslavi. Do října se děti učily ve své vlastní škole, od tohoto měsíce byli korejské děti rozmístěny do českých škol ve Staré Boleslavi a Brandýse nad Labem, kde se učily společně s dětmi českými. Děti ve třídách ale bývaly rozděleny do korejských a českých skupin. Jako učitelé českého jazyka v Houštce pracovali tři studenti a tři asistenti z katedry korejštiny. Další pomoc při výuce češtiny poskytl 35 studentů pedagogického gymnasia, kteří si dali závazek, že budou v zájmových kroužcích dětem pomáhat s osvojováním našeho jazyka. Usnesením Politického sekretariátu ÚV KSČ z 28. dubna 1953 bylo rozhodnuto přijmout dalších 700 sirotek a odpovídající počet vychovatelů. Tato skupina k nám přijela 12. července 1953. Jako instruktory k těmto dětem bylo přiřazeno 40 dětí z předchozí skupiny. Přijato mělo být dalších 200 mladých Korejců ke studiu na výběrových středních školách a stejný počet na školy vysoké. Studenti do Československa přijeli až několik měsíců po válce.“

- Jak slavily korejské děti Vánoce? Ukázkou z Filmového týdeníku (stopáž 5:50–6:45) propojte toto cvičení s cvičením Vánoční změna.